

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frankova ulica 6/1. Receptivno na uradno. Nefrankovski pismen na sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za izposojnino 80 din. Član sekcije J. U. U. plača list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Polt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Višji cilji

Produkcija je bila v vseh dobah gonilna sila človeštva, je bila sila, ki je pripeljala človeka od skromnega nabiranja sadežev, preko kmetijskega in obrtnega udejstvovanja do današnjih ogromnih tehničnih ustvaritev.

Produkcija, večja količina gnetnih dobrin je dajala možnost kulturnemu razvoju. Rimska kultura je rasla iz bogastva rimskega imperija, in moči Amerike slone na njeni proizvodnji.

Produkcija je bila ona sila, ki je dvignila Nemčijo iz nižine poraza v svetovni vojni; vzporedno z njeno proizvodnjo močjo je tudi rasla njena politična veljavnost in ekspanzivnost.

Pa že v domačem in v vsakdanjem življenju imamo nebroj dokazov, da večja količina pridelkov ustvarja višje blagostanje, gnetno in duhovno.

Kar se nanaša na izdelke človeških rok, velja v polni meri za duhovno pridobivanje.

Ne more se označiti za popolnega izobraženca človek, ki je obsedel na višini znanja, doseženi v šoli in ki ne stremi po višjih duhovnih vrednotah. Vzoredno z izpopolnjevanjem se tehnika, z novimi iznajdbami, s praktičnimi pridobitvami, ki olajšujejo telesno bivanje, gre vrsta filozofskih tokov, pedagoških stremeljenj, umetniških struj, ki izpopolnjujejo in višajo duhovno stavbo današnjega človeka.

Vsemu temu duhovnemu pridobivanju ne more slediti in ga zajeti niti največji um. Kakor pa je bila v vsaki dobi neka količina in kakovost znanja značilna za stopnjo takratne družbe, tako tudi višino današnje družbe riše njeno mišljenje, čustvovanje in znanje.

Učiteljstvo je samo izjavilo, da zahteva vsaj dvoletno fakultetno izobrazbo. Nekateri mu očitajo tudi, da je zaostalo in ne dovolj izobrazbeno.

Bodisi, kakor je. So pa znamenja, ki kažejo, da se je splošna raven izobrazbe dvignila, dočim je ostalo učiteljsko šolanje pri starem, saj se je dvignilo za en sam letnik.

Tako bo v naši banovini povprečna raven kmalu obsegala meščanskošolsko izobrazbo, in bo ljudskošolska izobrazba najnižja in ne obča stopnja prosvete v naši banovini. Obrtniki zahtevajo od vajencev vsaj meščanskošolsko izpričevalo. Pa tudi naprednejši kmetje pošiljajo svoje otroke v meščansko šolo, in so kmetijske nadaljevalne šole želja vseh, ki žele kmetstvu ugodnejši razvoj. Verjetno je upeljava obveznih kmetijsko nadaljevalnih tečajev vprašanje najbližje bodočnosti.

Istočasno je v vseh panogah znanosti in filozofije silno naraslo število oseb obojega spola s fakultetno izobrazbo. Ta kader izobražencev je dvignil in razširil gornji družbeni kulturni vrh, ter s tem povečal razliko med učiteljsko in višjo družbeno izobrazbo.

Problem učiteljske obvezne fakultetne izobrazbe ne sme ostati nerešeno vprašanje učiteljstva. Od tega vprašanja je v veliki meri odvisen napredek učiteljstva, njegovo boljše materialno in politično stanje, v isti meri pa mora biti na tem vprašanju zainteresirana javnost radi boljših učnih uspehov šolarjev, ki bodo njim in družbi najbolj koristili.

Dasi je, ravno v učiteljskem stanu mnogo poedincev, ki z vsem naporom streme k višjemu vzponu znanja, — dokaz temu so mnogi pedagogi, pisatelji, pesniki-ee, slikarji, kmetijski strokovnjaki itd., ter so ravno učitelji najmočnejši odjemalci dobrih knjig in člani knjižnih založb, je potrebno težiti k višji obči učiteljski izobrazbi, ker samo ta bo odredila uradno njegovo mesto v družbi.

A dokler te ni in tudi še potem, bo samo izpopolnjevanje največja odlika vsakega učitelja. Le s stalnim zasledovanjem novih kulturnih dognanj, z vednim pridobivanjem na količini in kvaliteti znanja, bo učiteljstvo dajalo narodu najboljše uspehe v šoli, a v lastni organizaciji odredila razgledno in objektivno stališče do vseh stanovskih in družbenih pojavov.

V dobi, ko produkcija — in to ne samo proizvodnje materiala, temveč predvsem višina in kakovost duha, ter obča duhovna dinamika nekega naroda z usodno jasnostjo kažejo na zavisnost usode naroda od njegove umske in materialne produkcije, je treba težiti, da se poživi kulturni vzgon stanu in naroda, ter se poveča njegova delavnost. Le tako, da bo ljudstvo zavzelo sodobno hitrost, višino in pojmovanje življenja, se bo mogoče ogniti večjim pretresom, nevarnostim in zaostalosti.

Doba čitanja mogleh in sanjavih sladkarij je za nami. To je možno v dobi, ko se počiva na blagostanju. A, ko se podira stari in gradi nov svet, ter se pri tem pretresajo narodi ki v rešet, je treba spoznavati vzroke razpada in elemente novega sveta. A še huje greši oni, ki mirno in brezdelno živijo te usodne dni.

Učiteljstvo mora narodu utirati pot. Predvsem mora spoznati vse nove tvorne pedagoške pridobitve, katerih pravilna uporaba v šoli bo dvigala kulturno stopnjo podeželja ter bo tvorila izhodišče k višjemu pedagoškemu raziskovanju in izživljanju ter izkazovala našo pedagoško raven.

Problem zaštite otrok

V času, ko nova ugonablja in uničuje na stotine mladih, zdravih, krepkih ljudi, ki ubiti molče pričajo o brezmejni strahoti sodobne civilizacije in »zapadne kulture«, se vendar tu in tam še pokaže svetel žarek: namreč v trenutkih, ko gledamo, kako se bori človeštvo za zaščito otrok, ljube nedolžne mladine. Pojav, ki ga vidimo tudi v živalstvu: v času nesreče se misli staršev nagonsko lotijo zaštite otrok in voditelji vse store, da še o pravem času obranijo svojo mladež pred nevarnostmi. Primeri evakuacije otrok v mestih in velemestih, koder traja nova vojna, pa priprave za takojšnjo odpravo dece v zaledje tam, kjer vojni operaciji še ni, dokazujejo, da si nihče ne mara dati uničiti svojega najdražjega zaklada.

Ne oziraje se na vojno bi morali vedno misliti na zaščito otrok. Danes je sicer moderno, o tem mnogo razpravljati, in je to tudi spričo nevarnih časov potrebno. Kar se tiče naših domačih razmer, je treba za vsak primer takoj vse potrebno pripraviti, da nas ne bi nobena zla usoda ne presenetila. Priprave so, kakor vemo, v teku; organizacija za zaščito otrok že deluje. Prepregla je slovenske vasi širši domovine, v nji sodelujejo najrazličnejši javni delavci. Najštevilnejši so tudi tu gotovo učitelji, kar je popolnoma naravno in dosledno, saj so ravno učitelji tisti činitelji, ki že leta in leta sem slovensko občinstvo in javnost opozarjajo na problem zaštite otrok, ki pa ni bila mišljena samo za primer vojne, temveč ravno tako za normalne prilike.

Zaščita otrok je v normalnih časih kulturni problem. Socialna zakonodaja, ki je pri nas na papirju krasna, mora preizkusiti svojo moč v praktičnem življenju. Življenje nudi slovenski mladini malo. V predelih naše domovine, ki so znani po svoji gospodarski pasivnosti, so otroci slabo hranjeni, da je podhranjenost očitna. Z delom, namreč s te-

žajskim delom, pa so preobremenjeni. Žalostno vlogo igra obenem pitje alkoholnih pijač. Če vzamemo primer iz življenja, bi lahko rekli takole: Šolski otrok mora rano vstajati, mnogo delati, šolski pouk mu je samo postransko opravilo, pri pitju alkoholnih pijač pa dobi približno enak delež, kakor odrasli. Posledica tega je znana: degeneriranost.

Ne samo učitelji, kolikor se kot posamezniki udeležujejo na socialnem torišču, temveč celotna učiteljska organizacija je že pred leti opozorila na to temno stran našega narodnega življenja. Izkoriščanje ljudskošolskih otrok, vajencev itd., je temna točka narodne kulture, in vsak prosvetni dvig je nemogoč, dokler bomo ostali pri teh razmerah. Zaščito otrok ne smemo smatrati kot enostransko zadevo šole, oziroma učiteljstva, temveč zadevo vse družbe, vse države. In le čuditi se je, da si tega političnega problema niti ena politična stranka ni zapisala na svojo zastavo.

Čeprav moramo danes predvsem na to gledati, da zaščitimo otroke pred vsakim eventualnim vojnimi presenečenjem, ne smemo zato izgubiti iz vidika celotnega, t. j. glavnega problema, ki kriči vsestransko po nujni rešitvi. Skrb vsakega javnega delavca bodi, stremeti za tem, da ustvarimo zdrav, odporen, krepak rod! Ni zadosti, da samo govorimo ali postavljamo »moderno« zakonodajo! Besede morajo postati meso! To pa bomo dosegli, če se bomo z ljubeznijo in fanatizmom lotili posla in če bo vsa družba znala čutiti in spoznati zlo, ki grozi tudi s te strani narodu, nared uničiti. Ne samo pred vojno, tudi pred nesocialnim izkoriščanjem je treba mladino zaščititi! Tega problema se moramo lotiti vsi brez pridržka, in nikogar naj v slovenskem narodnem občestvu ne bo, ki si ne bi upal za to delo takoj zavhati rokavov! P.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUBLJANI bo zborovalo v soboto 8. junija 1940., ob 9. uri v Ljubljani v kolodvorski restavraciji (glavni kolodvor). Dnevni red: 1. Uvodno poročilo in referat o predsedniškem zboru (tov. Jože Župančič). 2. Poročilo tajnice, blagajnika an ostalih odbornikov o došlih dopisih in drugih tekočih zadevah. 3. Predavanje tov. Winklerja s Krke. 4. Priprava za proslavo 50 letnice našega učiteljskega društva. 5. Slučajnosti. — Po zborovanju se bo vršila odbo-rova seja. Kdor dolguje na članarini, naj jo poravnava po prejemu junijske plače. Odbor

— JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE bo zborovalo v soboto, dne 8. junija, s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne, na l. mestni ljudski šoli v Celju z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo tov. predsednika. 2. Dopisi. 3. Volitev skupščinskih delegatov. 4. Predlogi in slučajnosti. — Temu sledi ob 10. uri slavnostni del zborovanja, po-

svečen jubileju 70 letnice društvenega obstoja: 1. Iz zgodovine društva (tov. preds.). 2. O nalogah in delu učiteljske organizacije, govori predsednik tov. Metod Kumelj. 3. Nastop mladinskega pevskega zbora l. deške in dekliske ljudske šole v Celju, pod vodstvom skladatelja tov. Cirila Preglja, ki bo izvajal njegove skladbe. — Od 8. do pol 9. ure bo istotam sestanek tovarišic, ki so vse nanj vabljeni. Društvena knjižnica bo poslovala, vrnite knjige! Udeležite se polnoštevilno važnega, pomembnega zborovanja ob častnem društvenem jubileju! — Vsa ostala, zlasti bližnja tovariška društva so vabljena, da pošljejo na to zborovanje svoja zastopstva.

Odbor. — JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE bo zborovalo dne 8. junija 1940., ob 9. uri v ljudski šoli na Vidmu. Na dnevnem redu je poročilo predsednika in blagajnika, volitev delegatov ter predavanje tov. Ledi-neka iz Maribora. Odbor.

Seja predsedniškega zbora

V nedeljo, 26. t. m., so se zbrali v Ljubljani predsedniki sreskih učiteljskih društev na posvet z upravnim in nadzornim odborom, ki sta imela svojo sejo že v soboto, 25. t. m., popoldne.

Predsednikovo poročilo: V telovadnici gluhonemice je ob pol 10. otvoril predsednik sekcije tov. Metod Kumelj posvetovanje, ki mu je prisostvovalo 33 predsednikov in zastopnikov sreskih društev, 8 članov upravnega odbora in 5 članov nadzornega odbora. V početku svojega nagovora je tov. predsednik pozdravil prisotne in jim sporočil tudi pozdrave hišnega gospodarja gospoda Mirka Dermelja, nakar je že v uvodu naglasil resnost današnjega časa in težino položaja, ki se v njem nahajamo zaradi vojne napetosti. Da-

Višja splošna izobrazba bo v izvenšolskem delu blagodejen vir višje ljudske prosvete. Razgledan in delaven učitelj more narodu prav toliko koristiti, kolikor mu more škoditi človek ki je v svojem duševnem razvoju zaostal za napredkom časa.

Prav tako bo po napredku stremeč učitelj stopil v krog višje kulturne družbe ter s tem pripomogel k ugledu stanu, a v mednarodnem življenju k ugledu naroda.

S tem se bo pa določeval učitelj, kakor narodov prostor na svetu.

Učitelj se ne more ločiti od stanu in ne od naroda.

Ko je v usoden kompleks povezan ves narod, ki je sam več ali manj kriv svojega boljšega ali slabšega mesta na svetu, je vsakemu v njem določeno organsko opravilo in tudi poudarek pridobivanja vseh, ki narod sestavljajo. B.

lje je navedel naše notranje razmere. Zaradi teh ni mogel biti sprejet niti državni proračun niti finančni zakon, ker pač ni narodne skupščine. Ob upoštevanju zunanjih in notranjih političnih razmer je treba ocenjati tudi delo organizacije. Tako se med drugim naše težko materialno stanje še doslej ni izboljšalo kljub našim intenzivnim prizadevanjem in tudi temu je iskati vzroke v danšnjih težkih razmerah. Cene najnujnejšim življenjskim potrebščinam naraščajo in to nas spravlja v težak položaj. Dviganje cen pa občuti tudi organizacija, predvsem zaradi zelo velike podražitve papirja, kar bo brez dvoma vplivalo na izdajanje naših listov, tako Učiteljskega tovariša, Prosvete, Popotnika in izdanj Mladinske matice je prišlo v težak položaj.

V nadaljnjem svojem poročilu se je predsednik dotaknil razmer v organizaciji in v prvi vrsti orisal delo ožjega vodstva sekcije in odsekov, kakor tudi stikov sekcije s sreskimi društvi. Vse delo je potekalo povsem normalno skladno in složno in prav v to normalno delo je posegla znana prepoved zborovanj, ki je bila izdana 18. maja. Toda na intervencijo pri banki upravi je predsednik prejel zagotovilo, da se bodo začasno naša društvena zborovanja kot izključno stanovska lahko še nadalje vršila. Pač pa je možno, da bi se v izpremenjenih razmerah ne mogla vršiti sekcijaska skupščina. Zato je nujno potrebno, da predsedniški zbor to upošteva in za ta primer da sekciji obširna pooblastila glede proračuna, da bi bilo v takem primeru omogočeno nadaljno poslovanje organizacije. Seveda bi ta pooblastila prišla v poštev edinole v primeru, če bi se skupščina ne mogla vršiti.

Sekcija je imela za letošnje počitnice v programu prireditve večjega tečaja, toda je misel zaradi nastalih razmer odložila.

V nadaljnjih svojih izvajanjih se je tov. predsednik dotaknil tudi splošnih razmer v JUU in omenjal osnivanje Saveza hrvatskih učiteljskih društev ter stališča, ki ga je do tega osnovanja zavzel izvršni odbor JUU v Beogradu. Natančneje je poročal tudi o nastali situaciji zaradi osnovanja tega Saveza in o pristopu srbskega učiteljstva v banovini Hrvatski v ta Savez. S tem poročilom v zvezi je omenjal stališče, ki ga je zavzel upravni odbor JUU na svoji seji z dne 9. februarja, kakor tudi stališče, ki ga je še posebej do vprašanja konsolidacije razmer med obema učiteljskima organizacijama v državi zavzela naša sekcija. Razmere v JUU in v Savezu hrvatskih učiteljskih društev potekajo po njegovem prepričanju tako, da je pričakovati, da bo ustvarjeno stanje, ki bo omogočalo ustanovitev skupne državne učiteljske organizacije, za kar so se izrekli vsa naša društva.

V opisovanju razmer sekcije do drugih organizacij je predsednik omenil nadzorniško društvo in s tem v zvezi odločbo banske uprave, ki je bila razposlana vsem sreskim društvom. Društva naj to odločbo upoštevajo.

Nato preide k vprašanju akcije za zvišanje prejemkov in očitno v kratkem vsa prizadevanja akcijskega odbora, omenja, vse akcije in deputacije, ki so naletele povsod na popolno razumevanje, toda uspeha vendarle ni nikakega. S tem v zvezi je omenjal tudi akcijo za ustanovitev Zveze državnih in samoupravnih nameščenecv in pokrenitev skupne lista.

Naglasil je še, da je zaradi resnosti situacije potrebno, da se zavedamo svoje odgovorne naloge. Za primer, da se skupščina ne bo mogla vršiti, naj da predsedniški zbor upravnemu odboru potrebna pooblastila, a razprava o vseh vprašanjih naj bo stvarna in zaradi kratko odmerjenega časa tudi kratka.

Temu poročilu je sledila stvarna razprava, v katero je poseglo več članov predsedniškega zbora. V pogledu težnje po snovanju Zveze državnih in samoupravnih nameščenecv je predsedniški zbor zavzel stališče, da naj bo najprej osnovana organizacija in šele potem naj se prične akcija za izdajanje lastnega glasila.

Tajnikovo poročilo: Sekcijski tajnik tov. Drago Supančič je omenil, da se je v tem času vršila ena seja upravnega odbora in ena seja upravnega in nadzornega odbora. Poslovanje sreskih učiteljskih društev je povsem normalno. V tekočem upravnem letu sta se vršila le dva izredna občna zbora, in to v Lendavi in Gornjem gradu. Posamezna sreska društva želijo na svojih zborovanjih prisostvovanje sekcije. Tako se je udeležil 6 zborovanj predsednik sekcije tov. Kumelj, enega pa tajnik tov. Supančič.

V svojem nadaljnjem govoru omenja tajnik napade na učiteljstvo in tudi vse ukrepe, ki jih je sekcija proti tem napadom pokrenila, kakor tudi odgovore v »Učit. tovarišu«. Nadalje ugotavlja pomanjkanje učiteljstva v Sloveniji. Trenutno je že okrog 200 razredov brez učiteljev. Do prihodnjega šolskega leta pa bo, kakor vse kaže, primanjkovalo še več učiteljev. Nujno so potrebni ukrepi, da se zaščitijo interesi šolstva. Predvsem naj se pre-mestijo v dravsko banovino vsi slovenski učitelji, ki službujejo v drugih banovinah. Tudi na meščanske šole dodeljeni ljudskošolski učitelji naj se vrnejo na matične šole. Poleg tega bi bil potreben tečaj, ki naj usposobi abituriente srednjih šol za učiteljski poklic. Naglašamo, da naj bo ta tečaj vsaj enoleten.

Ljudskošolskemu učiteljstvu je treba nuditi več pravne zaštite. Urediti je treba pravično oddajo upraviteljskih mest, kajti nikakor ne more biti prav, da so nameščeni za upravitelje ljudskih šol mlajši učitelji, če so na šolah starejše moči.

Letos je končno vendar uspelo, da bodo kontraktualni učitelji polagali dopolnilne izpite, nakar bodo po dolgih letih kontraktualne službe sprejeti v državno službo.

Napredovanja so se v letošnjem letu precej premaknila z mrtve točke, saj je od septembra dalje napredovalo vsega 644 učiteljev in učiteljic, a poleg tega še v banovini Hrvat-ski 2000. Pričakovati je, da se bodo v kratkem

Vseblina:

Višji cilji.

A naši prejemki...?

Problem zaštite otrok.

Seja predsedniškega odbora.

Učiteljstvo je krivo...!

PEREČA VPRAŠANJA NAŠEGA PODEZLSKEGA ŠOLSTVA: O učencih pastir-jih. — Šola in dom.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

Učiteljstvo je krivo ...!

izvršila tudi ostala. Urediti pa bi bilo treba razpisovanje prostih učiteljskih mest. Doslej so se razpisovala le slabša mesta, a boljše učiteljska mesta so se oddajala brez razpisa.

Zaradi težjih razmer v obmejnih krajih bi bilo potrebno, da se vsemu učiteljstvu, ki služi ob meji ali pa v narodnostno mešanih krajih, prizna posebna pavšalna mesečna nagrada. Sedanji III. draginski razred naj se sploh opusti. Vprašanje stanarine učiteljic, poročenih z neučitelji, je rešeno. V svojem nadaljnjem poročilu omenja tajnik tudi korekture zaščitnih primerov iz prejšnjih let, ureditev položaja učiteljic ročnih del, zvišanje prejemkov upokojencem in končno omeni, da letošnji Popotnik odlično služi tudi našim stanovskim težnjam.

Tudi o tajnikovem poročilu se je razvila živahna razprava in sta bila predlagana in tudi sprejeta sledeča predloga:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev, zbrani na posvetu v upravnim in nadzornim odborom sekcije JUU v Ljubljani dne 26. maja 1940., pozdravljamo korak kr. banske uprave, s katerim je pripravljena podpirati siromašne pa sposobne otroke ljudskih šol pri nadaljnjem njihovem študiju. Ugotavljamo, da je po tem razpisu končna ocena o učenčevih duševnih in moralnih sposobnostih prepustena le eni osebi — kateheti. S tem se odreka učiteljskemu zboru, katerega enakopraven član je tudi katehet, sposobnosti ocenjevanja inteligentnih in moralnih sposobnosti učenčev, s čimer so učiteljski zbori ne le žaljeni, temveč ponižani.

Zato predlagamo, da se prepusti končna ocena o inteligentni in moralni sposobnosti učenčev, ki bi prišli v poštev za podporo pri nadaljnjem študiju od strani kraljevske banske uprave, učiteljskim zborom na šolah, ker se bo le na ta način mogoče izogniti neobjektivnim predlogom.

Predsedniški zbor ugotavlja, da jemljejo javni napadi učiteljskemu stanu ugled in potrebno avtoriteto, ki sta učiteljem v izvrševanju njihove službene funkcije nujno potrebna. Obžalujemo, da se ti napadi vrše celo v času, ko je nujno potrebno enotno usmerjenje duha celokupnega naroda v svrhu obrambe domovine. Odobravamo dosedanje tozadevno obrambno delo sekcije JUU Ljubljana in jo pozivamo, da štiti v tem pravcu še nadalje čast in ugled učiteljskega stanu.

Predsedniški zbor pa istočasno nalaga sekciji kot dolžnost, da se zanima zlasti za zadnje napade na učiteljstvo v obmejnih srezih s posebnim ozirom na učiteljstvo v Slov. gorah.

Blagajniško poročilo: Sekcijski blagajnik tov. Rado Grum je očitno dosedanje denarno poslovanje med sekcijo in sreskimi društvi. Podal je natančno sliko stanja blagajne in pa predložil tudi proračun za prihodnje upravno leto, ki naj bi bil na današnjem zboru sprejet za primer, da se banovinska skupščina ne bi mogla vršiti.

V zvezi s proračunom se je razvila živahna debata in končno je bil sprejet sledeči predlog:

Ker zahtevajo izredne razmere izrednih ukrepov, sprevidi predsedniški zbor nujnost sprejetja predloženega proračuna za bodoče leto. Ta sprejem proračuna velja le za primer, če se ne bi mogla vršiti redna letna banovinska skupščina. Predsedniški zbor pooblašča — za primer, da banovinske skupščine ne bo — in za primer, da se bodo gospodarske razmere še poslabšale, upravni odbor sekcije, da skuša zmanjšati izdatke tako, da se dosedanja članarina na noben način ne poveča s pripombo, da po možnosti Učiteljski tovaris, če le mogoče, ostane v takem obsegu kot je sedaj.

Urednik Učiteljskega tovariša tov. Mlekuž je podal kratko poročilo o urejanju stanovskega glasila. Omenjal je predvsem razne napade na naš stan in naše glasilo, kakor tudi stališče, ki ga je uredništvo zavzelo glede odgovorov nanje.

Z ozirom na povišanje cen papirja je Mladinska matica uvidela nujno potrebo, da se zviša tudi naročnina na Naš rod od dosedanjih mesečnih din 2,50 na din 3,—. Po točni obrazložitvi stanja po tov. Hreščaku je bil po kratki razpravi predlog za zvišanje naročnine sprejet. Kakor sprejete proračuna, tako velja tudi sprejetje tega sklepa samo za primer, da bi se banovinska skupščina ne vršila. V nasprotnem se bo o vsej stvari razpravljalo še v prisotnosti delegatov sreskih učiteljskih društev.

Služajnosti: Termin banovinske skupščine je bil določen na 12. in 13. julija.

Sprejet je bil tudi predlog tov. Mervarja, naj se sekcija zavzame za to, da se ukine zadnji odlok kr. banske uprave glede šolskega obiska učenčev 6. in 7. šolskega leta.

Projekt pravil za Zvezo učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije bo sekcija takoj razposlala na sreska društva, ki naj ga še v juniju proučijo in pošljejo sekciji svoje izpreminjavalne predloge.

Predsednik tov. Kumelj se je zahvalil vsem prisotnim za udeležbo in zaključil ob pol 14. uspešno predsedniško zborovanje.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

—t Rabite pisarniške potreščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjigarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če Vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

Bil je sestanek, na katerem je razlagal mož z akademsko titulom kmečkim ljudem, kako je pri modernem gospodarstvu potrebno, kot v industrijskem ali trgovskem obratu voditi tudi knjige. To je popolnoma v redu in v tej smeri poučujemo učitelji ljudstvo že dolga leta.

Pri razgovoru je prišlo na tem sestanku tudi do trditve, da je kmečki človek še vedno z veseljem na kmetiji in, da ga z nje nikamor ne mika. Proti tej smeli izjavi pa so se takoj oglasili posamezniki, češ, da mladina ne mara več delati na posestvih in, da beži v industrijske ter druge obrate. Tem glasovom je takoj sledilo iskanje vzrokov tega pojava. Začela se je pesem iz lajne; izrekel pa jo je gospod z akademsko titulom. Njegove šlagerke besede so:

»Učiteljstvo je krivo, da se mladina odtejuje naši zemlji. Mesto, da bi jo vodili učitelji na posestva, da bi jo učili umnega gospodarstva in ji vzbujali ljubezen do rodne grude, vozijo šolsko deco v mesta in ji kažejo slike, ter pripovedujejo o nekmečkem življenju, s čimer vzbujajo že v mladih letih pozečenje za nekmečko sredino!«

Bomba. Kost za glodanje, k sreči so bili zraven ljudje z bistro glavjo, ki so stvar dobro obdelali. Nasproti zgornji trditvi in pavšalni obdolžitvi so nanizali nekaj dejstev:

1. Mladina je »izročena« učiteljem le 8 let in se uči v šoli samo 3 do 5 ur. Vse ostali čas prebije v vaškem občestvu. (Gospod s titulom: »Ja, pa 10 ur od tega prespi!« Odg.: »Da da, že res, toda tudi v spanju občuti vse blagodati neurejenih razmer, ko se stiska na posteljni slami, na tleh, klopeh, pečeh, ko spi v hlevu in šupi.«)

2. Že od ranih nog občuti mlad kmečki človek vse težave težkih razmer. Dete je po cele dneve zaprto v mračnih stanovanjih. Štiri — petletni otroci morajo že na pašo v dežju, mrazu in vročini. Ob slabi hrani in v nezadostni obleki morajo prijemati desetletniki

za trda dela: nošnja košev s sadjem, gnojem, repo, kopanje z motikami, žaganje in sekanje drv, mlačva, ribanje tal, žetev itd. Petnajst — šestnajstletniki morajo opravljati že težka težaška dela, čeprav nimajo zato materialnih pogojev.

3. Kmečka mladina občuti na svoji koži trdost in grobost razrvanega vaškega občestva. Reakcija mora nastopiti v obliki želje za boljšim življenjem.

4. Mlad kmečki človek v letih dozorevanja sam razmišlja in ugotavlja, da nima doma nobenega izhoda iz gospodarskih ter drugih zagat. Zato se odloči za odhod iz vasi.

S temi pravilnimi trditvami so bistro kmečke glave same zavrnile banalno gospodovo trditve o krivdi učiteljstva. Zato je pa sledil umik: »Ja, saj nisem mislil, da je samo učiteljstvo krivo, ampak pravim le, da nosi tudi šola del krivde.«

Pa tudi na to omiljeno trditev je dobil odgovor v besedah: »Če ima šola napake, ni to njena krivda, saj mora delati po predpisih, ki jih kujejo neučitelji. Šola je vendar v popolni odvisnosti.«

Tako so preprosti kmečki ljudje odločno zavrnili nepremišljeno izgovorjeno krilatico in s tem ponovno dokazali, da niso oni tisti, ki obsojajo delo današnje slovenske šole in slovenskega učiteljstva. Vsi pametno misleči ljudje namreč vedo, da so učitelji tisti, ki dajejo slovenskim ljudskim množicam osnovno izobrazbo, brez katere bi živele v še večjem primitivizmu, v kakršnem so danes, ko jim slab gospodarski in socialni položaj ne daje možnosti za močnejše kulturno življenje. Čeprav se učitelji niso udnjali raznim frakcijam, so v šolskem svetišču zvesto opravili svojo dolžnost in pošteno pripomogli k razvoju našega naroda!

Tega se ljudstvo zaveda, čeprav tega ne izpove: toda nekoč bo glasno izreklo, kaj misli!

Pereča vprašanja podeželskega šolstva

O učencih-pastirjih

Šolski obisk je v splošnem dober. Najbolje obiskujejo šolo otroci v mestih. Na deželi pohajajo otroci uradnikov, obrtnikov in kmetov redno v šolo, manjši posestniki, kočarji in viničarji pa zadržujejo deco doma. Manjši posestniki, ki si ne morejo najeti delovnih moči, uporabljajo deco za poljska dela, kočarji in viničarji pa jih pošiljajo celo na delo na gospodarjeva polja in vinograde. V času trgatve gredo siromašnejši otroci od trgatve do trgatve, včasih 2—3 tedne. Starši se opravičujejo, da si morajo otroci nekaj sami zaslužiti za obleko in šolske potreščine. Čeprav moramo upoštevati socialni moment, vendar zaradi socialnih razmer ne sme trpeti izobrazba najšibkejših slojev, ki jim je na obrazba najbolj potrebna. V veliki meri je odvšen šolski obisk od volje in razpoloženja staršev oziroma skrbnikov. Če se starši zanimajo za napredek svoje dece — četudi so siromašni — tedaj je obisk vedno dober. Starši imajo sami skrb, da gre deco v šolo. Če pa je staršem vzgoja in izobrazba dece postranska stvar, tedaj je tudi obisk temu primeren, t. j. slab. Ne mislim iti preko dejstev, t. j. da bi ne upošteval gospodarsko socialnih razmer, toda v nobenem primeru ne smejo biti slabe socialne razmere razlog opravičenega izostanka. § 60. zakona o ljudskih šolah določa, da opraviči izostanek iz šole a) otrokova bolezen, b) smrt rodbinskega člana, c) elementarne nezgode. Iz navedenega vidimo, da nobeno delo ne more in ne sme biti opravičilo. Teh strogih predpisov zakona bi se morali držati vsi razredniki in oblast. Prav posebno je važno, da vsi učitelji postopajo glede zamud enotno, da ni nobenega razloga za kake pritožbe od strani staršev. Šolski upravitelj mora biti nasproti strankam vedno na strani učiteljstva. Dosleden in enoten postopek glede zamud — to sta najvažnejša faktorja dobrega in rednega obiska.

Kakor sem uvodoma omenil, je obisk v splošnem dober. Posebno poglavje glede zamud tvorijo učenci-pastirji. Ti obiskujejo šolo neredno, izostajajo tedenski po več dni. V poletnih mesecih prihajajo v šolo le porredkoma. Zanimal sem se več let za obisk učenčev-pastirjev ter sem našel malo primerov rednega pohajanja v šolo. Hvala Bogu, da se še najdejo gospodarji, ki nimajo otrok samo za delo, temveč skrbijo tudi za njih dušni blagor. Toda teh je malo. Večina kmetov pa izrablja deco do onemoglosti. Iz statistike, ki sem jo sestavil na osnovi triletnega opazovanja in zbiranja podatkov na naši šoli, je razviden sledeči obisk:

Število učenčev-pastirjev	Manjkajo dni v letu	Izostanek v odstotkih
15	10	5 %
18	25	14 %
47	50	27 %
17	75	41,5 %
13	100	55,5 %
9	100—125	63 %
7	125—150	75 %
4	preko 150	89 %
povprečno	74 dni	41 %

Po tej statistiki manjkajo učenci-pastirji povprečno 74 dni v letu ali 41 %, t. j. polovico šolskih dni so doma ali na delu. V mnogih primerih gre ta odstotek preko 50 % ter doseže v posrednih primerih 90 %! To je številko, ki da misliti!

in vzgojni razvoj menjanje učiteljev med šolskim letom. — Pregledal sem kataloge in poiskal uspehe zgoraj navedenih učenčev-pastirjev in sem dobil sledeče številk:

Manjkali v odstotkih	Število učenčev-pastirjev	Uspeh — Vedenje
7 %	1	odličen
14 %	7	prav dober
49 %	34	dober
55 %	67	slab
76 %	21	nezadosten

88 učenčev ni izdelalo razreda, 42 učenčev pa z uspehom. 67 % je brezuspešno obiskovalo šolo. Če primerjamo to število s številkami drugih učenčev (10 %), vidimo, da je pri teh otrocih 5—8 krat slabši učni uspeh. Tega neuspeha ne pripisujem toliko manjnadarjenosti otrok, ki služijo, kolikor slabemu obisku in slabim gospodarsko-socialnim razmeram.

Še na en problem se moramo ozreti, t. j. na higijenske razmere, v katerih živijo omenjeni otroci. Velika večina je slabo oblečena, raztrgana in skrajno umazana. Mnogo otrok sploh nima perila ali je raztrgano in umazano. Če vprašate učenca, zakaj je perilo oziroma obleka umazana in raztrgana, reče, da mu gospodar noče prati in krpati. Revčki si morajo sami prati in šivati, če ljubijo snago. Ker pa jim čuta za snago in čistočo ni nihče vzgojil, živijo v umazaniji ter se tega niti ne zavedajo. Telesna snaga je še slabša. Telesa si ne umivajo, edino lica si namočijo z vodo. Mila ne poznajo.

Da se deca rada ne umiva, je znano. Hrana otrok je nezadostna. Dobivajo, kar ostane in kolikor ostane. Večkrat so tudi lačni. V nasprotju s slabo hrano pa morajo opravljati vsa dela, lahka in težka. Slišal sem kmete, ki so priznali, da jim ta in ta fant oziroma dekle napravi toliko kakor hlapec ali dekla. Deca mora vstajati ob 5. pol 5. ali 4. uri in delati do poznega večera in mraka. Njih delo je različno: pasejo živino, kidajo gnoj in čistijo živino, vozijo in nakladajo gnoj, gonijo živino pri oranju in vlaki, nastiljajo, čuvajo deco, cepijo, žagajo in poridirajo drva ter opravljajo vsa poljska in hišna dela. Da se tako izdelanemu in utrujenemu otroku ne ljubi učiti, je razumljivo. Mnogokrat nimajo primerne prenočišča ter spijo v zatohlih in nezdravih hlevih.

Zadnji čas se vedno bolj pojavljajo primeri, da jemljejo kmetje namesto poslova deco v službo. Ako kliče takega otroka v šolo, vam gospodar reče, da ne potrebuje otroka za šolo. Na drugi strani pridejo starši otrok in za božjo voljo prosijo, da ne kliče otroka v šolo, češ da ga bo gospodar odpustil; doma pa nima kaj delati in jesti. Kaj naj napravimo? To je težko socialno vprašanje: Kako preskrbeti deco in ji nuditi primerno izobrazbo. To deco, ki služi pri kmetih, bi bilo treba socialno zaščititi pred izkoriščanjem in omogočiti reden šolski obisk. Zakon bi moral najti učinkovito sredstvo, da bi brezvestne gospodarje prisilil, da bi deco, ki so jo sprejeli v službo, pošiljali redno in snažno v šolo.

Šola in dom

Ni mi treba dokazovati, da je dober odnos šole do doma najvažnejši činitelj v vzgoji. Dom lahko pospešuje, lahko pa tudi ovira šolsko delo. Zato je velike važnosti, da je dom šoli naklonjen in z vsemi silami podpira vzgojno prizadevanje učitelja.

Odnos doma do šole ni povsod najboljši. Starše učenčev bi lahko razdelili v tri skupine. Najmanjša skupina je zainteresirana na izobrazbi svojih otrok, štiri petine staršev je indifrentnih do šolske vzgoje in izobrazbe, zadnja skupina pa je nasproti šoli sovražno razpoložena. Prvo skupino tvorijo starši intelektualcev, meščanov, obrtnikov, prosvetljenih kmetov, ki znajo pravilno ceniti moč in dobrobro naobrazbe. Ti starši dobro vedo, da je največje bogastvo, ki ga morejo dati svojim otrokom, dobra vzgoja in izobrazba. Starši teh otrok se zanimajo pri učitelju za napredek svojih otrok, jim pomagajo pri nalogah, se uče z njimi in jih povprašujejo, ko pridejo iz šole, kaj so se učili, kaj imajo za domačo nalogo, ali so bili vprašani itd. Otroci takih staršev hodijo redno v šolo in izostanejo le v času bolezni. Blagodejni vpliv staršev opazimo tudi na učencih, ki so večinoma med najboljšimi v razredu. Ako je vmes kak manj nadarjen otrok, opazimo dobro voljo in veliko vztrajnost, s katero hoče učenec nadomestiti talent. Seveda se najdejo vmes tudi izjeme, ki kljub dobri volji staršev ne kažejo zanimanja za šolo.

Drugo vrsto tvorijo starši vseh slojev, največ jih je iz kmečkih. Ti pošiljajo deco v šolo, ker zahteva to zakon, drugače pa se ne zanimajo kako se otroci učijo, kaj se učijo in koliko znajo. Deca nikoli ne vprašujejo o šolskem delu, se ne zanimajo za njih domače naloge in jih ne navajajo k učenju. K učiteljem ne pridejo nikoli, da bi se pozanimali za otrokov napredek. Deca prihaja v šolo še dokaj redno v zimskem času, toda ko jih potrebujejo pri poljskem ali drugem delu, jih brez pomišljanja obdržijo doma. Kakor starši, tudi otroci ne kažejo iskrenega veselja do šolskega dela. Manjka jim privzgojena notranja pripravljenost za delo, ki je potrebna za učni in vzgojni napredek. Učenci sledijo pouku, se učijo in naučijo ter napravijo domače naloge — toda brez notranje soudeležbe. Znanje, ki so si ga pridobili, ni povezano z učenčevim osebnostjo, temveč je le omet, ki ga odlušči zob časa. Kakor je bilo s silo in nezanimanjem pridobljeno, tako brez sile in vednosti izgine. Večina učenčev spada po krivdi staršev v to skupino. Če jih čez nekaj let slučajno dobilo v nadaljevalne šole, ugotovimo, da so mnogo ali vse »pozabili«. Pozabi

pa se samo to, kar ni v življenjski zvezi z osebnostjo človekovo. Pri teh učencih manjka vzgojna pripravljenost za šolsko delo, ki jo morajo vcepiti otroku starši. Ne morem pa trditi, da so starši teh otrok sovražno razpoloženi do šole. Ne. Oni so premalo poučeni o važnosti izobrazbe in domače vzgoje. — Te starše mora šola pridobiti s prirejanjem roditeljskih sestankov in obiskom na domu. Glavni namen roditeljskih sestankov je, upostaviti stik med šolo in domom, oziroma učiteljstvom in starši. S primernim predavanjem se starši ob tej priliki seznanijo z najvažnejšimi šolskimi predpisi in zakoni. Starši ne vedo za te predpise in mislijo, da so neki ukrepi, učiteljeva samovolja. Tako nastanejo nesoglasja, ker starši ne vedo, da se mora učitelj točno držati predpisov in zakona. Posebno pogoste so pritožbe glede poletne oprostitve. Mnogo je vprašanj, ki se dajo raztolmačiti staršem, n. pr. poletne oprostitve, predčasen odpust, prestop v višji razred, čas šolskega dela, pozdravljanje učenčev in odzdravljanje odraslih, namen domačih nalog, izostanki iz šole, kako naj starši izpodbujajo deco k učenju in pomagajo pri domačih nalogah, snaga obleke, perila in telesa itd. Poudariti je treba, da morajo starši pred deco čuvati ugled in avtoriteto učiteljevo, ker s tem koristijo največ vzgoji lastnih otrok. Učenca lahko vzgaja samo tisti, ki je neoporečna osebnost. Ako slišijo učenci od strani staršev slabo o svojih vzgojiteljih, ne morejo imeti v nje zaupanja in gojiti spoštovanja. Če se že ne morejo vzdržati kritikovanja, naj storé to, ko ni zraven šolskih otrok. Nič bolj kvarno ne vpliva na avtoriteto vzgojiteljevo, kakor obrekovanje njegove osebnosti. Starši imajo tudi priliko, da povprašajo razrednike o svojih otrokih. Čas po predavanju je namenjen prisrčnemu razgovoru, ki naj zbliža starše in vzgojitelje.

Toda z roditeljskimi sestanki še ni izrpano učiteljevo delo. Učitelj mora med ljudstvo, v hiše otrok, da se na licu mesta prepriča o razmerah, v katerih živi učenec. Večkrat taki obiski niso zaželeni, vendar se jih večina staršev razveseli. Nikakor ne sme ta poset izveneti v tem smislu, da se je učitelj prišel naslajati nad revščino, s katero se borijo otrokovi starši. Prihod učitelja mora biti slučajan. Opazovati in gledati ne smemo, da bi starši to opazili. Videti moramo vse mimgrede.

Pogledati še moramo zadnjo skupino. To so ljudje, ki so sovražno razpoloženi nasproti šoli. Njih otroci niso slabi učenci, se zanimajo za pouk, še bolj pa za vsako besedo, ki jo učitelj izgovori. To je tista vrsta, ki kritizira